

20.10.1954

12.10.1954

ЗА НЯКОИ АСПЕКТИ ОТ РАЗГОВОРИТЕ

С ДРУГАРЯ КИМ ИР СЕН

Преди всичко искам да изтъкна, че на нашата делегация, при посещението ѝ в Корейската народно-демократична република, беше оказано изключително внимание и гостоприемство. Както подчертаха и самите корейски другари /а това потвърдиха и нашите другари от посолството в Пхенян/, такова посрещане на делегация през последните години те не са устройвали. От по-нататъшното ни изложение ще стане ясно, че голямото гостоприемство и внимание, което беше оказано на нас, до голяма степен беше адресирано към Съветския съюз.

Ще изложа някои аспекти от разговорите с др. Ким Ир Сен на официалното заседание на двете делегации и преди всичко от разговорите между двамата ни, във влака, когато пътувахме от Пхенян до град Хамхън и обратно.

Разговорите предавам накратко и по памет. Разговорите между двамата ни бяха продължителни: първият разговор във влака продължи около 3 часа, а вторият - около 2 часа и половина.

Ще изложа въпросите, по които разговаряхме с др.Ким Ир Сен:

1. По въпроса за разведряването на международната обстановка, за преминаването от етапа на "студената война" към мирно съвместно съществуване на страните с различен социален строй.

На този въпрос аз се спрях и при официалните разговори между двете делегации, а след това и в личните беседи с др.Ким Ир Сен. Задачата, която си бях поставил, беше: да разясня, че линията на мирно съвместно съществуване, която ние, братските социалистически страни провеждаме сега, е класова, интернационалистическа линия, линия, която съвпада с коренните интереси и борбата на международното комунистическо и работническо движение, на световната работническа класа, на националноосвободителното движение; че линията за разведряване създава благоприятни условия за разгръщане на световния революционен процес, дава и все повече ще дава положителни резултати във всички континенти на нашата планета. Подчертах, че именно в тази обстановка се създаде възможност да се прекрати войната във Виетнам, в Арабския Изток и т.н. Посочих, че утвърждаването на тази линия и нейните практически резултати са крупна победа на нашите социалистически страни, на прогресивното човечество, завоювани в десетилетни борби. Изтъкнах ролята на Съветския съюз в тази насока, голямото значение на мирната програма на Съветския съюз, утвърдена от XXIV конгрес на КПСС, както и личните заслуги на др.Леонид Илич Брежнев.

Видимо моето изложение по този въпрос направи впечатление на др. Ким Ир Сен. Накрая на официалните разговори той заяви, че те одобряват тази линия и че след тази беседа някои неща са му станали известни и ясни.

2. За отношението към Китай и китайското
ръководство.

Вторият въпрос, по който беседвахме с др. Ким Ир Сен, беше за отношенията с Китайската народна република и с китайското ръководство.

На официалното заседание на двете делегации аз засегнах накратко въпроса за нашите отношения с китайците. Спрях се само на дейността на тяхното посолство в София като подчертах, че те се опитаха да създадат прокитайски групи в България. Ние им предоставихме контингент от Държавна сигурност за такива групи и те бяха създадени. Но след известно време казахме на китайците, че не бива повече да си играем на криеница, че това не са никакви прокитайски групи, а служители на нашата Държавна сигурност и че трябва да се прекрати тази игра. Сега китайското посолство в София събира шпионски сведения и данни, разменя ги с американската и други дипломатически мисии в София и води политика на дискредитиране на България пред дипломатическите представителства.

В личната беседа с др. Ким Ир Сен обаче аз се спрях подробно на китайския въпрос, като изтъкнах:

- за неутралитета на корейските другари по разногласията с Китайската комунистическа партия и Китайската народна република: посочих, че придържането към неутрални позиции в разногласията на китайците с комунистическото движение по същество означава поддръжка на политиката и разколническата дейност на китайците, фактическо одобрение на антисъветския курс на китайското ръководство. Това би могло да тласне китайците към най-опасни стъпки с непредвидени последствия за малките азиатски държави. Такава позиция означава да се напусне политиката на марксизма-ленинизма и пролетарския интернационализъм;

- за теорията на китайците относно така наречените "свръхдържави", за деленето на света не на социалистически и капиталистически държави, а на големи и малки държави, на бели и цветни. Посочих, че тази теория е антимакистка и е взета от идеологическия арсенал на империализма, че китайците я използват като средство за борба срещу Съветския съюз. Не могат да се поставят на една дъска Съветския съюз и САЩ;

- за тезиса на китайците относно социалимперализма на Съветския съюз, за "заплахата от Север", за китайските провокации по съветско-китайската граница: Китай разобличава като "враг № 1" не империализма, а страната на Ленин, първата социалистическа държава в свет

Това беше открито изразено и на Десетия конгрес на Китайската комунистическа партия. Никаква "заплаха от Север" не съществува. Факт е, че Китай употреби оръжие срещу Съветския съюз, че постоянно предприема провокации спрямо Съветския съюз. Приказките за "заплахата от Север" са демагогия. Те са нужни на китайците за вътрешна употреба и за заиграване с империалистите. Трудно е да се разбере защо Китай не прие нито едно от многото конкретни предложения на Съветския съюз за урегулиране и нормализиране на съветско-китайските отношения;

- за фактическия съюз на китайците с най-реакционните сили на международната арена: В подкрепа на това посочих редица факти - призивът, отправен от Чжоу Ен-лай към американците да не изтеглят войските си от Далечния Изток; установените дипломатически отношения на Пекин с Франко; изгонването на посланика на Алиенде от Пекин и фактическата поддръжка на военната хунта в Чили; подкрепата, която китайците оказват на реакционните кръгове в много страни, когато те се разправят с комунистите и т.н.

В заключение по този въпрос обобщих, че става дума не за някакъв китайско-съветски спор, а за принципи идеологически и политически разногласия между ръководството на Китай, от една страна, и социалистическата общност и международното комунистическо движение като цяло - от друга страна; че политиката на китайското ръководство се противопоставя на колективно изработената от братските партии линия на сплотяване на антиимпериалистическите сили.

Какво отговори др.Ким Ир Сен по въпроса за отношенията с Китай?

Ние - каза той- не сме съгласни с китайската политика. За нас тя е непонятна. Непонятно е за нас защо те говорят за съветски социалимпериализъм, че в Съветския съюз има социалимпериализъм. В Съветския съюз няма социалистически империализъм и въобще няма социалистически империализъм. Ние не споделяме тезата на китайците за двете свръхдържави. Ние не сме съгласни с техните теории, които разпространяваха и в миналото, за разцъфтяването на всички цветя, за противоречията в социалистическото общество, за селските комуни, за културната революция и т.н.

По време на културната революция китайците поставиха по нашата граница, която е 1 300 км, високоговорители и денонощно предаваха пропаганда срещу нашата страна. Населението по границата не можеше да спи. Синът ми в онова време беше отишъл в едно гранично село. Когато се върна, той ми каза: "Татко, не можах да спя нито една нощ".

Когато китайците извършиха военна провокация на съветската граница - на Амур и Усури, в същото време те направиха военна провокация и у нас /той назова реката и селото, които не можах да запомня/. Но случаят, който др.Ким Ир Сен разказа, беше следният: В това наше село имало войници и въоръжени селяни /по границата

нашите хора са въоръжени/ около 50 души; а китайците навлезли в нашата страна със 100 души въоръжени - войници с офицери. Тогава аз бях на село /обикновено в събота и неделя ходя на село и чета/ и ми съобщиha за това навлизане на китайски войници. Аз дадох указание нашите да ги пропуснат да влязат и да не стрелят веднага. Но, ако те се опитат да напредват в наша територия и да извършват действия - нашите да им преградят пътя и да пленят от тях поне 5 души живи. Обаче китайските войници навлязоха в наша територия и след това се оттеглиха, без да предприемат нищо. Подобни по-малки инциденти имаше и на други места по границата.

Аз бях в Китай миналата година. Поводът за моето посещение беше срещата ми със Сианук. Но показната беше и от страна на китайците. Те надълго ме обработваха против Съветския съюз. Накрая аз им казах, че за нас Съветският съюз, съветските хора са наши бойни другари, както и вие, китайците, сте наши бойни другари. Китай е голяма страна и те смятат, че могат сами да съществуват и да се борят. Те не признават международното комунистическо движение. Ние имаме поговорка: "Планините имат и ниски, и високи върхове, а хората са еднакви" /не знаа дали преводачът точно е предал поговорката - той беше кореец/.

За нас е непонятно отношението на китайците към събитията в Чили. Сега, след преврата на военната хунта, в Чили са се запазили три посолства на социалистически страни: китайското, румънското и албанското. Не знам как стои работата с вьетнамското посолство. След посолството на Куба, нашето посолство в Чили е второто, срещу което военната хунта извърши провокации и направи невъзможна по-нататъшната му работа там. На нас ни е непонятно и установяването на дипломатически отношения на Китай с френкистка Испания.

Ние не водим неутрална политика спрямо Китай. Но поради нашето особено положение, ние само сме си затворили устата. Срещу нас има фронт от юг. Ако си отворим устата, значи да си създадем втори фронт. Китай е обгърнал нашата страна със своите територии. Със Съветския съюз имаме малка граница. Вътре в нашата страна, - в партията и сред народа - не разпространяваме техните теории и възгледи. Ние печатим някои техни речи, те печатат наши. Но това, което противоречи на нашата линия, ние не го публикуваме в печата, съкращаваме го.

На няколко пъти в нашата лична беседа др.Ким Ир Сен подчерта: ние нямаме неутрална позиция към Китай, не смятаме и в бъдеще да имаме такава позиция. Ние не разпространяваме техните концепции вътре в нашата страна. Смятам, че вие правилно водите открита борба срещу китайците. Но разберете ни и нас и нашето положение тук, в този район на света.

Аз поставих въпроса: Как Вие, др.Ким Ир Сен, виждате перспективата? Няма ли опасност националистическият, шовинистичен, великодържавен и авантюристичен курс на китайското ръководство да доведе до най-непредвидени последствия – да бъдат ударени малките азиатски страни и народи; техните интереси да бъдат пренесени в жертва на великодържавните цели на Пекин? Няма ли опасност всичко, което е най-свято за Вас и за Вашия народ утре да бъде ликвидирано и поругано?

На този въпрос др.Ким Ир Сен ми отговори: Никой не може да знае какво ще бъде утре. Това е възможно и ние държим сметка за него. Ето защо ние възпитаваме нашия народ против поклонничеството пред други страни. И това у нас е насочено не срещу Съветския съюз, а против Китай. Китай има влияние в нашата страна. В нашия език има много китайски думи.

Кога ъ беседвахме по китайския въпрос, др.Ким Ир Сен подчерта: Ето, такава е моето разбиране по този въпрос. Ето такава линия ние водим. И такава е не само моето разбиране. Вие, другарю Живков,

виждате състава на нашата делегация – това са млади хора. Всички те също така мислят и от същото се ръководят в своята дейност.

3. За колективна сигурност в Азия

По този въпрос взех инициативата и нарочно се изказах пръв, като имах предвид, че др.Ким Ир Сен може да се увлече и да застъпи някои неправилни становища. Основното, което изтъкнах, беше следното:

– Какво означава на настоящия етап да се поставя въпросът за колективна сигурност в Азия? Засега това е само една идея, издигната от Съветския съюз. В никакъв случай не значи тази идея да се осъществи още утре. Това е задача перспективна, задача на бъдещето. За да се превърне в материална сила, идеята за азиатска колективна сигурност трябва да стане колективно дело на азиатските народи и да се конкретизира в програма.

– И съветските другари, другарят Брежнев, и Вие разбирате, че положението в Азия е много сложно – то е по-сложно, отколкото в Европа, че идеята за колективна сигурност в Азия няма да се реализира така бързо.

– Но ние като марксисти-ленинци сме заинтересовани от развитието на този процес, за да се ликвидира възможността от възникване на военни конфликти на най-големия континент на земята. Още повече, че след Втората световна война в Азия има най-много въоръжени конфликти и има опасност този континент да стане район на остро и постоянно напрежение, на сериозни конфликти и военни сблъсъци.

- Без такъв процес на изграждане на азиатска колективна сигурност, не виждам как ще стане и обединението на Северна и Южна Корея.

- Това развитие ще измени съотношението на силите в полза на демократичните сили, на социализма, ще даде възможност на азиатските народи да се дигнат на борба при по-благоприятни условия.

По въпроса за азиатската колективна сигурност др.Ким Ир Сен заяви, че досега те не са се изказали нито в подкрепа на тази идея, нито пък са се обявили против нея. В печата не сме публикували нищо по този проблем. Най-напред желаем да си изясним какво по-конкретно съветските другари имат предвид и какво предлагат във връзка с тази идея, издигната от др.Брежнев. По този въпрос разговарях и с др.Полянский преди няколко години, и с др.Новиков по време на чествуването 25-годишния юбилей на Корейската народнодемократична република. Но те ми казаха само общи неща, нищо по-конкретно не ми съобщиха. Затова искаме да си изясним въпросите по-добре преди да вземем отношение. Нека съветските другари ни изпратят писмо и да ни разяснят същността на идеята - по партийна или правителствена линия, или пък други някои материали.

Във връзка с това му казах, че ние, понеже сме на Балканите, се занимаваме повече с балканските и европейските проблеми, но очевидно в случая се касае за следното: Реализацията на тази идея, разработването на програма за нейното провеждане, ще има няколко основни направления:

Т.Ж първо - ще гарантира независимостта и суверенитета на всички - големи и малки - държави на азиатския континент, тяхното самостоятелно развитие, без външна намеса;

второ - ще доведе до по-нататъшно укрепване и развитие на прогресивните и демократични режими в повечето азиатски страни;

трето - ще доведе до ликвидирането на чуждите, империалистическите военни бази и до изтеглянето на чуждите войски на този континент; а известно е, че чуждите бази и войски - това са американските бази и войски;

четвърто - в перспектива ще разкрива по-широки възможности да се ускори революционният процес на този континент, във всички азиатски несоциалистически страни;

пето - ще създаде, както вече подчертах, още по-благоприятни условия и за обединението на Северна и Южна Корея. Не бива да си правим илюзии, че обединението на Корея ще стане без ускоряване на процеса на азиатска сигурност.

Отбелязах, че китайците са против тази идея, понеже, според тях, тя била насочена срещу тях и имала за цел да ги обкръжи. Това обаче не е вярно, понеже Китай като една от най-големите държави в Азия, трябва да участва в системата за колективна сигурност.

Накрая др.Ким Ир Сен заяви, че, както изтъкна др.Живков, това е труден въпрос и се съгласи с казаното и с констатацията, че той трябва да съзрява.

4. За координацията на нашите действия на международната арена.

В нашите разговори с др. Ким Ир Сен ние отделихме много време на въпроса за координацията на нашите действия на международната арена и в икономическото сътрудничество. Основното, което във връзка с това подчертавах, е:

- Корея следва да не се изолира от нас, от социалистическите страни, от Съветския съюз, а по основните въпроси да се осигуряват координирани съгласувани единни действия на международната арена;

- Не е достатъчно само двустранното сътрудничество между страните. То е важно, но не може да ни осигури координиране и съгласуване на нашите действия и инициативи на международната арена. Изтъкнах, че разбирам обстановката, в която се намира Корея. Но независимо от това вие би следвало да намерите някои начини и форми за такава координация. Подчертах, че и за тях преди всичко е необходима координация. Подчертах, че и за тях преди всичко е необходима координация със Съветския съюз и КПСС, особено между него и др. Брежнев. В това отношение голяма роля в полза на социализма, в полза на нашето общо дело и специално за Корея би играла осъществяването на постоянни лични връзки и консултации между др. Брежнев и Ким Ир Сен. Във връзка с това аз се впуснах по-подробно и му говорих обстойно за др. Л. И. Брежнев като комунист, като ръководител, като другар.

Ким Ир Сен по принцип не възрази срещу това, което казах. Обаче в обясненията, които след това той даде, се виждат някои нюанси.

Какво по същество каза той по този повод? Примерно той каза следното: Ние с др.Брежнев трябваше да се срещнем миналата година, но понеже той беше много зает, тази среща не се състоя. Тази година аз трябваше да отида в Москва да се срещна с др.Брежнев. Но поради срещите с представители на Юга и поради обстоятелството, че Политбюро ми забрани да пътувам със самолет /повод за това решение на Политбюро на Корейската трудова партия е станалата самолетна катастрофа – доколкото си спомням Ил-18, – при която загинали всички пътници, между които и видни корейски артисти/, аз не се срещнах с др.Брежнев. Др. Ким Ир Сен подхвърли идеята евентуално срещата с др.Брежнев да стане някъде по средата на пътя между Пхенян и Москва.

По-нататък Ким Ир Сен обясни, че той споделя казаното от мене. Но при техните условия те трябвало да държат сметка за много фактори. Ние трябва да демонстрираме самостоятелност и от гледна точка на Юга. Иначе ще дадем козове на южнокорейците да ни атакуват, да извършва спекулации по отношение на нашата страна.

На два пъти в разговорите Ким Ир Сен направи пред мен следната декларация: Моля кажете на др.Брежнев, че не съм ревизионист; че аз не съм се откъснал от Съветския съюз; че аз няма никога да стана опортюнист и предател. От 16-годишна възраст – повече от 45 години – аз

съм в революционното движение. На мен ми остават за активна работа още около 5 години. В тези 5 години аз няма да се оризиля, няма да изложа моята революционна дейност. На дълго той ми разказваше за своята революционна дейност и живот и че много пъти е бил изправен пред смъртта. Съветският съюз ни е помагал и сега ни помага. И аз опортюнист, антисъветчик и предател няма да стана.

Когато си тръгнахме от Пхенян — на път от резиденцията до летището той още веднъж ме помоли да предам неговите лични поздравии на др. Брежнев и да му заявя от негово име, че той не върви с китайците, че той държи за Съветския съюз и ще остане верен на Съветския съюз.

5. За СИБ и икономическото сътрудничество с Кореиската народнодемократична република

След обиколката из страната и посещението на някои заводи и обекти аз изтъкнах големите успехи, които има Северна Корея. Още един път се убедих в големите успехи, които са завоювали корейските другари, в трудолюбието на корейския народ. Подчертах, че ние — Съветският съюз и другите социалистически страни

- се отнасяме с голямо уважение към Корея, че Корея за нас е братска социалистическа страна.

Посочих, че ние в България също имаме успехи в развитието на икономиката. Но като отчитаме времето, в което живеем, мощното разгръщане на научно-техническата революция, и обстоятелството, че при тия условия не могат нашите социалистически страни, особено малки страни като Корейската народнодемократична република и България, да развиват всички отрасли на икономиката. Това не може да си позволи дори и Съветският съюз. При тези условия трябва да отиваме решително към икономическа интеграция и внедряване на съвременни технологии в производството. Би следвало всяка от нашите страни да се специализира в ония отрасли, в които има най-благоприятни природни и трудови ресурси. Приведох му примера с България, а също така и с Куба, където с наша помощ, на страните-членки на СИБ - ще се изгражда мощна металургия за производство на никел, с каквито руди Куба е богата.

Една такава икономическа интеграция с нашите страни и особено със Съветския съюз, би позволила на Корея да развие своите производителни сили и в бъдеще да бъде на първо или на второ /след Япония/ в развитието на икономиката и на първо място в подобряване на жизненото равнище на народа в Азия. Подчертах, че те имат доста природни ресурси – руди на черни и цветни метали; каменни въглища и др.; водите, които мият бреговете на вашия полуостров и т.н. Икономическата интеграция би дала най-благоприятни възможности освен корабостроене да се развият и някои други отрасли на машиностроенето. Това би имало голямо икономическо значение за бъдещето на Корея.

Във връзка с това Ким Ир Сен заяви, че той разби този въпрос. Подробно и няколко пъти говори какво са построили с помощта на Съветския съюз и някои други социалистически страни. Говори, че не желаят да се обвързват с Япония, която постоянно им прави предложения за експлоатация на корейските природни богатства.

Но на моето предложение Корейската народно-демократична република по-тясно да се обвърже със СИВ той не отговори категорично. Подчерта, че имат наблюдател в СИВ и се обърна към члена на тяхната делегация – кандидат-члена на Политбюро и заместник-председател на Министерския съвет Цой Че У, че трябва да обсъдят въпроса за допълнителни стъпки за съвместни действия със СИВ. Каза ми, че те мислят по въпроса.

Ким Ир Сен разговор с Т. Живков
30.10.1973 г.
- 18 -

Във връзка с това той подчерта, че икономическата интеграция, специализацията между социалистическите страни дава възможност на КНДР от своя страна и тя да извършва специализация и коопериране с нашите социалистически страни на двустранна основа.

Когато говорих по тези въпроси, възползувах се от случая да информирам Ким Ир Сен за основните насоки на задълбочаването на социалистическата икономическа интеграция и на усъвършенствуването работата на СИВ в светлината на нашата последна среща в Крим.

6. За обединението на Корея и за конфедерацията между Северна и Южна Корея.

Когато др. Ким Ир Сен изложи пред мене въпроса за обединението на Корея, аз го помолих ако може по-конкретно да разясни: какво би представлявала една конфедерация, ако се осъществи в близко време? Защото Корейската народно-демократична република е социалистическа страна, а Южна Корея, независимо че няма крупни монополистически обединения, си е капиталистическа страна. Очевидно първообраз на бъдещата обединена Корея няма да бъде Южна Корея, а Корейската народнодемократична република. Как ще изглежда конфедерацията – между една капиталистическа и една социалистическа държава?

Във връзка с това Ким Ир Сен каза: Въпросът е дали двете системи – социализмът и капитализмът могат да съществуват в една държава. Тук има противоречие – от една страна, е социализмът, от друга – капитализмът. Въпросът

се състои в това — какво трябва да направим, за да не се превърне Южна Корея в колония на Япония и в постоянна база на американския империализъм. Целта е Южна Корея да бъде измъкната от тази опасност.

— Първата задача, която си поставяме, е да се измъкне Южна Корея от ръцете на Япония и да бъдат ликвидирани американските военни бази по пътя на конфедерацията.

— Ние не можем да се съгласим да се откажем от социализма. Заедно с издигането на въпроса за създаване на конфедерация, ние съзнателно изменяме названието на нашата конституция. Направихме я социалистическа, за да закрепим завоеванията на социализма в нашата страна.

— Конфедерацията, за създаването на която ние настояваме, това е запазването на двете форми — на тяхната самостоятелност във вътрешната политика и съвместна дейност във външната политика.

Като пример мога да посоча: наименованието и дейността на Корейската народнодемократична република като социалистическа страна ще се запази, ще се запази и наименованието на южнокорейската страна като Република Корея над двете правителства ще се създаде един съвместен орган, който ще действа от името на конфедерацията само в областта на външната политика. Това обаче не се отнася до вътрешната политика — в това отношение и двете страни ще действуват самостоятелно. Смятам, че само това е правилният подход.

- Ако ни послушат и бъде създадена конфедерация, с Южна Корея ще бъде свършено. Южна Корея ще трябва да намали армията си, ние също ще я намалим. Но това ще доведе до ликвидиране на реакционния режим в Южна Корея, тъй като без армия самият народ ще се надигне. Затова в действителност южнокорейците въобще не приемат нашите предложения.

- Целите на този лозунг могат да бъдат достигнати защото патриотите на Южна Корея, демократичните сили там, хората, които желаят обединението, ще разберат, че предателите са именно управляващата южнокорейска върхушка, а патриоти са комунистите в Северна Корея.

- Смятам, че няма да бъдем изиграни, няма да загубим. Нашите кооператори няма да позволят да се върнат на власт пак помешчиците. Много селяни от Южна Корея, виждайки как живеят нашите кооператори, ще поискат да създадат такива кооперативни стопанства и там.

Политическите цели, които преследваме с идеята за конфедерацията са: недопускане на японския империализъм в Южна Корея; ликвидиране на военните бази на САЩ в Южна Корея; и засилване на нашето влияние сред народа на Южна Корея. Разбира се, ако ние сме слаби, издигането на такъв лозунг би представлявало опасност за нас. В действителност обаче осъществяването на този политически лозунг е трудно дело, защото американските врагове не са глупави; японците също не са глупави.

Нашата идея е политическа борба, с която се цели да се докаже на населението на Южна Корея - кой е предател и кой - патриот.

Ако в Южна Корея бъде създадена по-демократична власт — тогава няма да вдигаме лозунг за тази конфедерация. Направо ще вдигнем революцията.

7. За борбата с фракционната група в
Корейската трудова партия

Един от въпросите, който Ким Ир Сен засегна не случайно, се отнася — както той се изрази — за борбата срещу фракционната група в тяхната партия. Има се предвид периодът след Отечествената война на корейския народ

Той обясни тази фракционна дейност на някои от ръководството на партията с това, че са се разделили по въпроса: как да използват помощта на социалистическите страни и главно на Съветския съюз, възлизаща общо на повече от 500 милиона сегашни рубли — дали за внос на стоки за широко потребление, за гладувания тогава корейски народ, или за създаване на производствени мощности. Фракционерите са били на становището да се внасят продоволствени стоки, а Ким Ир Сен и другите — да се използват за създаване на производствени мощности, на индустриални предприятия. Той говори подробно за дейността на фракционерите през онзи период. Подчерта, че след като са ги изгонили от ЦК и от партията, предполагали, че ще избягат в Южна Корея. Взели мерки да предотвратят това, но те избягали в Китай и досега се намират там. Навремето това влошило отношенията им с Китай и заради това те не пратили тяхна делегация на Осмия конгрес на Китайската комунистическа партия.

Съобщи, че по-късно и Хрушчов, и др. Брежнев заявили, че заетата позиция от Ким Ир Сен за индустриализацията на страната е правилна.

Такива са основните аспекти на разговорите ни с Ким Ир Сен. Още в началото на личната беседа той направи уговорката, че разговаря с мен откровено, така, както досег с никого не е разговарял.

По негово настояване ние удължихме престоя на нашата делегация с още един ден. Очевидно искаше да има възможност да води продължителен разговор. Още от първия ден до самото изпращане – и в провинцията, и в заводите, и в пионерския дворец и другаде – той беше постоянно с нас.

Що се касае до българо-корейските отношения смятам, че сега, след нашето посещение се разкриват още по-добри възможности за тяхното развитие. Корейският посланик в София е заявил пред наши другари, че Ким Ир Сен го извика преди нашето заминаване и му е казал, че с България трябва на широк фронт да се развиват икономическите и други отношения.

Ким Ир Сен заяви пред мен, че ще бъде целесъобразно, освен смесена икономическа комисия за сътрудничество, да създадем и Комисия за обмяна на опит; че те желаят широко да изучат нашия опит и да го приложат в Корея.

Публичните прояви на нашата делегация, нейните срещи с трудещите се, посещения в заводи, предприятия и т.н. бяха широко отразени в техния печат и радио. Произнесените от мене речи на митингите в гр.Хамхън и в Пхенян, тостовете на двата приема бяха изцяло, без изменения публикувани. Митингите в Хамхън и Пхенян бяха излъчвани по корейската телевизия и радио.

Интересен беше тостът на Ким Ир Сен, произнесен на нашия прием – непосредствено преди нашето заминаване. Той даде висока оценка за посещението на нашата партийно-правителствена делегация. По неговите думи, посещението на партийно-правителствената делегация на Народна република България в Корея е историческо събитие, което открива нов етап в развитието на отношенията на дружба и сътрудничество между партиите, правителствата и народите на двете страни – Корея и България, основани върху принципите на марксизма-ленинизма и пролетарския интернационализъм.

Смятам, че посещението на нашата партийно-правителствена делегация в Корея е полезно.

30 октомври 1973 година

У л а н Б а т о р

Т. ЖИВКОВ